

Justitiedepartementet,
Grundlagsenheten
ju.l6@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet *Så stärker vi den personliga integriteten* (SOU 2017:52)

(Ju2017/05090)

Skolinspektionen har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Så stärker vi den personliga integriteten* (SOU 2017:52).

Skolinspektionens uttalar sig över betänkandet i de delar som berör myndigheten i dess egenskap av statlig myndighet som verkar inom skolområdet.

Sammanfattning

Skolinspektionen tillstyrker flertalet förslag som kommittén lämnar i kapitel 5. I övrigt pekar inspektionen på att vissa förtydliganden behövs och att vissa frågor behöver utredas vidare.

Inspektionen anser vidare att uppförandekoder kan ge fördelar i den enskilda organisationen, till exempel i fråga om snabbare implementering av dataskyddsreglernas principer och regleringar. Det finns enligt Skolinspektionens mening en viss risk att en nationell styrmodell kan behöva vara så övergripande att den inte ligger så pass nära de enskilda verksamheterna som trots allt är nödvändigt. Inspektionen har inget att invända mot att låta utreda frågan om Datainspektionen ska ges i uppdrag att som part föra talan i domstol för en enskild som medger det, men anser att förslaget bör konsekvensutredas noggrant.

Avsnitt 5.2.1 Uppförandekod

Utredningen pekar på att enligt den kommande Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning, GDPR), så får det vissa rättsliga verkningar om en personuppgiftsansvarig ansluter sig till en godkänd uppförandekod.

I Sverige är uppförandekoder och liknande överenskommelser rörande personuppgiftsbehandling en relativt ovanlig företeelse, inte minst på skolområdet. Skolområdet är rikt på det som samlat brukar kallas styrdokument. Eftersom uppförandekoderna i många fall troligen får formen av överenskommelse, men samtidigt för med sig vissa rättsliga verkningar för de som ansluter sig till dem, så kan viss vägledning i framtagandet enligt Skolinspektionens mening vara nödvändigt. Inspektionen förordar att regeringen i det fortsatta arbetet med att driva på framtagandet av uppförandekoder, ger vägledning rörande uppförandekodernas rättsliga status och dess styrande funktion, för de som ska vara med om att ta fram koderna, men också för de huvudmän och den skolpersonal som ska ansluta sig till och arbeta i enlighet med dem i förlängningen.

Avsnitt 5.2.3 Statlig kontroll och styrning

Skolinspektionen är mån om myndighetssamverkan och har tillsammans med andra myndigheter tagit fram en rad överenskommelser om samverkan. Inspektionen vill med anledning av utredningens förslag endast peka på att det är mest ändamålsenligt att överlämna formerna för samverkan till myndigheterna själva.

I Skolinspektionens yttrande över utbildningsdatautredningens betänkande, SOU 2017:49, pekade inspektionen på att myndighetens tillsyn i vissa fall kan ligga nära eller i viss mån överlappa det tillsynsområde som Datainspektionen ansvarar för. Det kan exempelvis vara fallet då Skolinspektionen utreder kränkande behandling som skett i it-miljöer som skolhuvudmannen tillhandahåller.

Skolinspektionen föreslog därför att en upplysningsbestämmelse skulle införas i det i utredningen föreslagna kapitel 28 a skollagen. Bestämmelsen ska enligt Skolinspektionens förslag tydliggöra att Datainspektionen är tillsynsmyndighet över den personuppgiftsbehandling som sker inom Skolinspektionens tillsynsområde.

Avsnitt 8.2 Förslag till åtgärder

Skolinspektionen har inget att invända mot de förslag som ges i avsnittet och delar de bedömningar som görs. Inspektionen vill därutöver lämna följande synpunkter.

8.2.5 Förhandssamråd och uppförandekoder för e-förvaltningen

Skolinspektionen anser att uppförandekoder – såväl inom e-förvaltningen som inom skolvärlden – kan ge dels snabbare implementering av dataskyddsreglernas principer och regleringar i den enskilda organisationen, dels en mer verksamhetsadekvat höjning av kunskaper och medvetenhet om dataskyddsfrågorna hos de enskilda anställda inom organisationerna. Skolinspektionen vill

dock samtidigt peka på att samma sorts vägledning som nämndes ovan rörande avsnitt 5.2.1 kan bli nödvändig även inom detta område.

12.2.5 Uppförandekoder

Av samma skäl som angetts ovan rörande avsnitten 5.2.1 och 8.2.5 har inspektionen inget att invända, men pekar även här på vikten av sådan vägledning som tidigare nämnts.

12.2.6 En nationell styrmodell

Skolinspektionen har inga invändningar mot förslaget som ges, men vill samtidigt anföra följande. Den statliga sektorn har visserligen många gemensamma drag och förutsättningar. Men det finns också många skillnader, exempelvis rörande mängden personuppgifter som behandlas av myndigheter samt känsligheten hos dessa personuppgifter.

Det finns enligt Skolinspektionens mening en viss risk att en nationell styrmodell kan behöva vara så övergripande att den inte ligger så pass nära de enskilda verksamheterna som trots allt är nödvändigt. Det kan i sin tur komma att behöva kompletteras med flera verksamhetsspecifika styrdokument. Och detta kan leda till en risk för oöverblickbarhet. Vidare kan det enligt inspektionens mening också bli nödvändigt att i det fortsatta arbetet med styrmodellen ta fram vägledning som tydliggör vilken rättslig styrning som modellen är tänkt att ge.

13.2 Åtgärder för att stärka skadeståndsrätten som rättsmedel

Skolinspektionen tillstyrker tillsättandet av en utredning, och vill anföra följande. Precis som utredningen uppmärksammar finns vid Skolinspektionen Barn- och elevombudet (BEO). Den verksamhet som BEO bedriver har genom åren tagit tillvara många enskilda elevers rätt i ärenden rörande kränkande behandling. Med tanke på den utveckling som sker dels av informationssamhällets tjänster, dels användningen av dem, så tror Skolinspektionen att en liknande funktion inom dataskyddsområdet kan tjäna flera goda syften, på det sätt som utredningen anför.

I yttrande över betänkandet *Bättre skydd mot diskriminering (SOU 2016:87)*, pekade Skolinspektionen på att utredningens samlade förslag - där det ingick ett nytt domstolsliknande organ i form av en diskrimineringsnämnd som ska pröva diskrimineringsstiver - delvis ändrar förutsättningarna för arbetet mot kränkande behandling och diskriminering. Förslaget om en nämnd borde enligt inspektionens uttalande i yttrandet, utredas ytterligare innan ställning tas till omfattningen av nämndens uppdrag. På samma vis skulle det nu aktuella förslaget att Datainspektionen - efter utredningsarbete - ska ges i uppdrag att

som part föra talan i domstol, för en enskild som medger det, i utvalda ersättningsärenden, ändra förutsättningarna för arbetet med skydd för den personliga integriteten. Förslaget bör därför noggrant konsekvensutredas, bland annat ur ett elevperspektiv.

Skolinspektionen har i övrigt inga särskilda synpunkter på det remitterade betänkandet.

Rättschefen Annica Runsten samt enhetschefen Christina Ridderman Karlsson har deltagit i ärendets slutliga handläggning. Lars Söderberg, jurist, har varit föredragande.

Helén Ängmo
Generaldirektör